

Karrierelæring

FIP Engelsk, STX 2020

v. **Helene Brogaard Harrits**, lektor i engelsk og religion på Århus Statsgymnasium.

Handler karrierelæring kun om **elevernes fremtidige karriere – og studievalg?**

Og er det nødvendigt at tage på **ekskursion eller virksomhedsbesøg** for at træne elevernes karrierelæringskompetencer?

Svaret er NEJ!

I dette oplæg bliver I klogere på, **hvad karrierelæring egentligt er**, og **hvordan vi som engelsklærere får det foldet meningsfuldt** ud i den daglige undervisning.

Formålet med oplægget er at give jer en lille **goodiebag** med **virkelighedsnære ready-to-wear øvelser, ideer og twists** til jeres engelsktimer, som gerne skulle øge elevernes **motivation**.

Today's menu:

Ethos: Hvem er hun, og hvorfor taler hun om karrierelæring?

- ”At mestre valget – karrierelæring i ungdomsuddannelserne”

Logos: Hvad er karrierelæring, og hvad kommer det jer ved?

- Bekendtgørelse
- Vejledning
- CeFUs karrierelæringsmodel
- Konkrete eksempler på karrierelæringsaktiviteter

Pathos: Hvem har fundet på det fjollede navn, og kan vi ikke bare få lov til at undervise som vi plejer?

- Lærernes frustrationer
- Almendannelse, livslæring og motivation
- *Goodiebag* med konkrete, **virkelighedsnære ready-to-wear øvelser, ideer og twists til jeres engelsktimer**, som gerne skulle **øge elevernes motivation.**

Ethos

Deltager i regionsprojektet ”**At mestre valget – karrierelæring i ungdomsuddannelserne**” (2017-2019)

- Aarhus Tech, Århus Statsgymnasium, Aarhus Katedralskole, Herning Gymnasium, Marselisborg Gymnasium, Studievalg Østjylland, Studievalg Midt- Og Vestjylland og CeFU (Center for Ungdomsforskning)
- Tilknyttet forsker: ph.d. Laura Cordes Felby
- Bygger videre på CeFUs Karrierelæringsmodel

På ÅSG:

- Formidler af karrierelæring til lærerkollegiet
- Sparringspartner ift. skolens overordnede karrierelærings-progressionsplan
- Udvikler af konkrete karrierelæringsforløb til forskellige klassetrin
- Twister og skaber af refleksionsrum i den daglige undervisning, når det giver mening☺

Logos: det står i bekendtgørelsen

1.2.2 Karrierekompetence

”Karrierelæringen er en kompetence, som skal forankres i den daglige undervisning i faget. Elevernes viden om og erfaring med faget, uddannelse og job, men også med sig selv, deres egne handlinger, beslutninger og muligheder skal stimuleres igennem forskellige (karrierelærings)aktiviteter. Disse kunne være praktikophold, samarbejde med virksomheder og institutioner, brobygning, besøg på videregående uddannelsesinstitutioner, kontakt til erhvervsfolk med engelskfaglige kompetencer, men også konkrete øvelser i klassen, der har som mål at identificere egne styrker og interesser i forhold til det kernefaglige krydsfelt mellem kultur, sprog og tekst.

Aktiviteterne i sig selv giver faktisk viden, men skal ledsages af en refleksionsproces for at lede til karrierelæring. Karrierelæringen rummer således et dobbelt motivationspotentiale, fordi eleverne på den ene side bliver mere interesseret i faget gennem karrierelæringsaktiviteterne, der knytter an til praktiske og virkelighedsnære problemstillinger. På den anden side virker karrierelæring motiverende ved at kvalificere elevernes fremtidsforestillinger, idet de får mulighed for at afprøve sig selv i sammenhænge, der rækker ud over skolen.

Det er derfor nødvendigt at pege på værdien i at mestre engelsk og have et indgående kulturelt kendskab til England, USA og andre engelsktalende regioner. Engelsk har relevans for mange elever i deres nuværende og kommende liv og kan og bør derfor italesættes som en vigtig kompetence for at kunne begå sig i faglige og almene sammenhænge såvel som internationalt kommunikationsmiddel som lingua franca.”

Fra vejledningerne til læreplan i engelsk A og B (STX 2019)

Mere logos

”Arbejdet med studie- og karriereperspektivet rummer (...) et *dannelsesperspektiv*, idet det bidrager til elevernes udvikling af personlig myndighed og deres evne til at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres egen udvikling samt til deres omverden. Arbejdet med studie- og karriereperspektivet *styrker elevernes studiekompetence*, idet det modner deres evne til at håndtere de mange valgsituationer, som de møder igennem gymnasiet og efterfølgende.

Karriereperspektivet rummer således helt overordnet tre dimensioner:

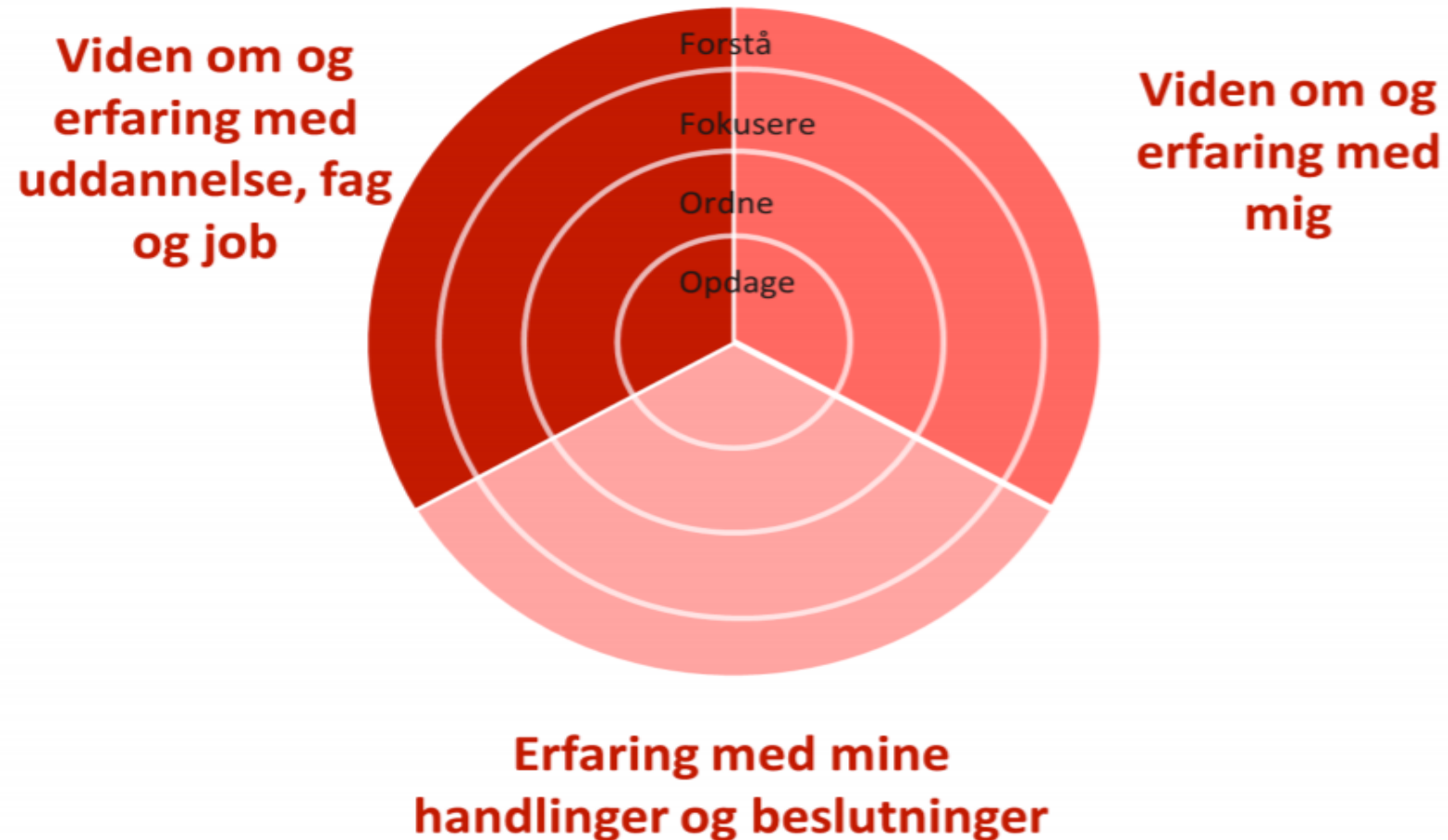
- *viden om fag, uddannelse og erhverv*
- *viden om valg og valgprocesser og deres konsekvenser*
- *individuelle refleksioner om evner og interesser, muligheder og begrænsninger.*

*Studie- og karriereperspektivet (...) kan understøttes af opgaver, hvor eleverne skal løse *virkelighedsnære problemer* i relation til institutioner og interesser, eller hvor eleverne på anden måde bruger deres *faglige viden i praksis.*”*

Fra: **Elevernes studie- og karriereperspektiv**, Vejledning til lov og bekendtgørelse - Lov om de gymnasiale uddannelser § 6 og § 29, stk. 2, Børne- og Undervisningsministeriet, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Gymnasiekontoret, august 2019

Karrierelæringsmodellen

Dimensioner af Karrierelæring



Konkrete eksempler på karrierelæringsaktiviteter:

- Virksomhedssamarbejde, virksomhedsbesøg og brancheforløb
- Uddannelsessamarbejde
- Feltarbejde
- Karriere som tema i undervisningen
- Karrieredage (typisk i samarbejde med *Studievalg*)
- Refleksion i den "almindelige" undervisning (relateret til livsvalg, beslutningsprocesser og kompetencer)

Pathos: Karrierelæring – “it gives me the creeps”



Fra kronikken: ”**Bullshitord undergraver gymnasiet**”, Lektor Sandie Langer Christensen, *Jyllands-Posten*, 21/11 2018, <https://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE11019351/bullshitord-undergraver-gymnasiet/>

Pathos: Teacher frustration

Laura Cordes Felbys ph.d.-projekt om karrierelæring undersøger, hvordan karrierelæring kommer til udtryk på tværs af det politiske, programmatiske og praktiske læreplansniveau.

En af konklusionerne fra ph.d.en handler netop om **lærernes frustration** ift. karrierelæring:

”The teachers see career learning as a political disturbance in which ‘policy’ dictates a particular way of representing career in teachers’ practice, that make[s] it impossible for the teachers to attach meaning to the given matter. The teachers express frustration on how politicians tend to focus to[o] much on choices and pressuring the students through an extensive focus on ‘preparation for higher education’, which does not correspond with the teachers’ wish to focus on ‘bildung’ [almendannelse].”

Fra: **“Between a rock and a hard place: – Career learning in Danish upper secondary school”**, Laura Cordes Felby, 2019, [https://pure.au.dk/portal/da/publications/between-a-rock-and-a-hard-place\(62d67b71-dd02-40dc-bf23-af83a7358b01\)/export.html](https://pure.au.dk/portal/da/publications/between-a-rock-and-a-hard-place(62d67b71-dd02-40dc-bf23-af83a7358b01)/export.html)

Pathos: Karrierelæring er faktisk en del af almindannelsen

Interview med lærere fra Aarhus Katedralskole:

”De to vejledere [Sofie Reimick og Peter Kennebo] oplever, at en del lærere har stejlet – og stadig gør det – på grund af selve betegnelsen ‘karrierelæring’. Det lugter af målstyring og effektiviseringssamfund.

‘Men der er masser af fornuft i det, når man kigger nærmere efter. Eleverne kommer til at forholde sig til egne værdier og drømme. Det øger deres eksistentielle dannelse – og derudover får de en større generel viden om uddannelsessystemet,’ siger Peter Kennebo (...).

‘Det gode liv, som de stræber efter, er i deres øjne lig med høje karakterer. Karrierelæring kan være med til at modvirke den bekymringskultur og det præstationsfokus, der er,’ siger Peter Kennebo. ‘Mange elever tror fejlagtigt, at uddannelse og karriere skal være en snorlige vej,’ supplerer Sofie Reimick.’”

Fra: **”I Aarhus er karrierelæring en del af almindannelsen”**, *Gymnasieskolen*, januar 2018

Pathos: Livslæring motiverer eleverne

Ordet ”karriere” kan give ærgerlige associationer i en gymnasiekontekst - spidse albuer, jakkesæt og en *one-way ticket* op ad karrierestigen. MEN, karrierelæring handler ikke om, at vi skal have eleverne til at kravle hurtigt og målrettet op ad karrierestigen.

Karrierelæring i engelsk handler om ...

- at klæde eleverne på til at træffe de valg, der passer til netop dem - det er livslæring mere end det er karrierelæring
- at koble de unges erfaringer, deres drømme, valg, forventninger og motivation til engelskfaget
- at give plads til refleksionerne og forsøge at åbne engelskfaget (endnu mere) op mod omverdenen
- at pege på fagets konkrete anvendelsesmuligheder og fremhæve forbindelser mellem engelskfaget og ”det virkelige liv”

Vi skal ikke ruste vores elever til bestemte jobs, men i vores engelsktimer – bare en gang imellem – skal vi give dem rum og plads til at blive klogere på, hvad deres interesser og styrker er, og hvordan man træffer svære valg i livet. De skal gerne opdage sammenhængen mellem det, der sker i engelsktimerne, i deres fritid og i (den engelsksprogede) verden udenfor.

Pathos: *Goodiebag*

...med konkrete, **virkelighedsnære *ready-to-wear* øvelser, ideer og twists til jeres engelsktimer**, som gerne skulle **øge elevernes motivation.**

5 min: Fang en makker eller to, bladrl handoutet igennem og kig på de forskellige øvelser

Derefter: Gennemgang af udvalgte øvelser, ideer og twists

Karrierelæring: How to??

Eksempel 1: Introduction to Macbeth

- Niveau: 3gEN
- Forløb: *Macbeth*
- Opgavetype: pre-reading exercise

TASK 1: Refleksion over intro til Shakespeare (Jesper Triers foredrag og Shakespeare Caféen)

1. Hvad er dit overordnede indtryk af introen til Shakespeare (Jesper Triers foredrag og Shakespeare Caféen)?
2. Hvad synes du om det faglige indhold i oplæggene (både Jesper Triers og de forskellige engelsklæreres)?
3. Hvordan oplevede du Jesper Triers foredrag om Shakespeare ift. at skulle lytte, sidde stille og koncentrere dig i 2x45min på engelsk og uden PowerPoints eller andet visuelt materiale?
4. Hvordan var det for dig på Shakespeare Caféens første dag at skulle lytte og tage notater til 4 forskellige Shakespeare-emner?
5. Kan du se en **sammenhæng mellem denne Shakespeare intro med foredrag og læreroplæg og din videre uddannelse efter gymnasiet?** Og i så fald, hvilke(t)?
6. Hvordan forestiller du dig, at **hverdagen og undervisningen på en videregående uddannelse** minder om/afviger fra måden hvorpå undervisningen foregår i gymnasiet?
7. Hvilke **forventninger** har du til det kommende Shakespeareforløb, hvor vi skal læse *Macbeth*?
8. Beskriv din **motivation** ift. at læse Shakespeare's *Macbeth*:
9. På hvilken måde tænker du, at *Macbeth*forløbet kan forberede dig på **din videre uddannelsesvej** og/eller styrke **dine almene studiekompetencer?**
10. Hvad er karrierelæring og hvad har ovenstående spørgsmål med det at gøre?

Karrierelæring: How to??

Eksempel 2: ”Chameleon” – reflecting on life choices

Task 1: Group reflection

- Briefly discuss the images and quotes above
- What are the central themes in “Chameleon”
- In what way is the short story about **choices and making decisions**?
- How do Rita and the other characters feel about **life choices and having to make difficult decisions**?

- Niveau: 2gEN/En
- Forløb: Multicultural Britain and Brexit
- Opgavetype: post-reading exercise

Task 2: Individual REFLECTION: life choices

1. Can you relate to Rita’s (or the other characters’) situation in terms of making **important decisions in life**? Why/why not?
2. Look at the list below and reflect on what matters the most to **Rita** when it comes to making big choices/decisions in life (school, education, job, family, relationships etc.) and why this is so:
 - Her own dreams and plans
 - Her friends
 - Her family
 - Her religious or cultural background
 - Other things
3. Look at the list below and reflect on what matters the most to **you** when it comes to making big choices/decisions in life (school, education, job, family, relationships etc.) and why this is so:
 - My own dreams and plans
 - My friends
 - My family
 - My religious or cultural background
 - Other things
4. What is **your next big life choice** and what are your thoughts about it?

Karrierelæring: How to??

Eksempel 3: Write and perform your own speech

- Niveau: 2gEN/En
- Forløb: The US and American Values
- Opgavetype: post-performance exercise

Efter-REFLEKSION

1. Hvad synes du har været mest interessant ved at skrive tale og fremføre den og hvorfor?
 - a) Fagligt:
 - b) Personligt:
2. Hvad synes du har været det mest udfordrende ved at skrive tale og fremføre den og hvorfor?
 - a) Fagligt:
 - b) Personligt:
3. I hvilke situationer i fremtiden (i gymnasiet, efter gymnasiet osv.) kan du forestille dig at dette forløb eller lignende forløb (producere en tale, lave præsentation foran klassen, tale engelsk) kan hjælpe dig?
4. Hvordan forestiller du dig, at du kan bruge din viden fra forløbet The US and American Values (amerikanske værdier og retorisk analyse) i din dagligdag og fremadrettet?
5. Andre kommentarer:

Karrierelæring: How to??

Eksempel 4: Værklæsning

Før du går i gang med at læse skal du besvare disse refleksionsspørgsmål:

1. Har du læst en roman på engelsk før? Hvis ja, hvilke(n)?
2. Hvilke **forventninger** har du til dette værklæsningsforløb?
3. Hvorfor skal I overhovedet læse et værk i engelsk – hvad kan **formålet** være?
4. Hvilke **engelskfaglige kompetencer, generelle studiekompetencer og personlige kompetencer** forestiller du dig kan trænes og styrkes i et værklæsningsforløb som dette?

- Niveau: 2gEN/En eller 3gEN
- Forløb: EVIL med værklæsning af *Lord of the Flies*
- Opgavetype: pre- and post-reading exercises

Efter du har læst romanen skal du besvare disse refleksionsspørgsmål:

1. Hvordan har det været at læse denne roman?
2. Kig på dine før-læsningsforventninger og overvej om det matcher din reelle oplevelse:
3. Hvilke **kompetencer (som du kan bruge fremadrettet)** har du fået trænet i dette værklæsningsforløb?
 - a. Engelskfaglige kompetencer:
 - b. Studiemæssige kompetencer:
 - c. Personlige kompetencer:

Karrierelæring: How to??

Eksempel 5: Refleksion over mundtlighed i engelsktimerne

Runde 1: Besvar spørgsmålene nedenfor så ærligt og uddybende som muligt (husk det er anonymt☺). Du må også gerne skrive på bagsiden.

- Beskriv hvordan du har det med at tale engelsk på klassen – dvs. det at række hånden op eller holde oplæg foran klassen:
- Kan du bedst lide at tale engelsk i par, i grupper, eller på klassen? Og hvorfor?
- Hvis du tænker fremadrettet (senere i gymnasiet og når du er færdig: sabbatår, ferie, job, uddannelse mv.) hvordan kan det så være en fordel at træne din engelske mundtlighed?

Runde 2: walk'n'talk

Runde 3: opsamling på klassen

- Niveau: alle☺
- Forløb: Når man starter op med en ny klasse, eller når man oplever dødbringende tavshed i de fleste engelsklektioner
- Opgavetype: individuel refleksion og walk'n'talk

Karrierelæring: How to??

Eksempel 6: Career Guru, part 1 (in class)

1. Individual reflection:

- a. What are your hopes and dreams for your future life and career?
- b. What excites and scares you about life after *gymnasiet*?
- c. What are some of your best qualities – both personally and academically?
- d. What would you like to become better at – both personally and academically?
- e. How do you feel about making “BIG” life-changing choices?

2. Individual reflection → pair work → group presentation:

- a. Describe your imagined career path/life path (5 minutes):
- b. Share your career path/life path with a partner and listen to his/her career path/life path
- c. Draw your partner's imagined career path/life path on a piece of paper (5 minutes)
- d. In groups of 4, present your drawings (10 minutes)

- Niveau: alle 😊
- Forløb: *Whenever* – evt. i en klasse med uhensigtsmæssig præstationskultur
- Opgavetype: individuel refleksion, interview, walk'n'talk mv.

Karrierelæring: How to??

Eksempel 6: Career Guru, part 2 (interview)

Homework task: Interview someone you know about his or her career path/life path.

Choose someone from the list below:

- Your own (or a friend's) relatives: parent, older sibling, grandparent, aunt, uncle, cousin...
- Your boss or co-worker
- Your coach or teacher
- Your...

Interview guide – some useful questions for your interview:

- Could you tell me about your career path/life path?
- Which subjects did you prefer in school? Is there a connection between your favorite subjects and what you are working with/studying now?
- What were your interests and hobbies as a child and young adult? Is there a connection between your interests and hobbies and what you are working with/studying now?
- Has English in any way been important or useful in your life? If so, when?
- Did you know what profession/job/career you wanted when you were my age?
- When was the first time you had to make an important life decision, and how did it work out (school, job, relationship, travel etc.)?
- How did you end up in your current job?
- What would be your best advice to me as a young person who has not made big career/life plans yet?
- What has been the most important “life lesson” you have learned so far?

Spørgsmål?

Kommentarer?

Ønsker til uddybning af øvelser?

Mere pathos?

Et sidste skud pathos ...

Jeg håber, at I med dette oplæg og denne *Goodiebag*, har mod på - **bare en gang imellem** – at give eleverne rum og plads i engelsktimerne til at reflektere over, hvad deres interesser og styrker er, og hvordan man træffer svære valg i livet.

De bliver så pokkers motiverede, når vi hjælper dem til at få øje på sammenhængen mellem det vi laver i engelsktimerne og det der sker i deres fritid og i (den engelsksprogede) verden udenfor.